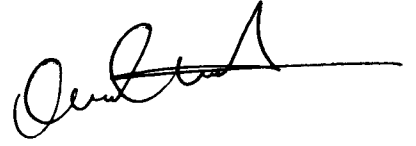

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.13.10.2023

Nevroz Uysal ASLAN

Şırnak Milletvekili

Cenazelere, mezarlara dönük her türlü saldırı, işkence ve şiddet açıkça Anayasa, Türk Ceza Kanunu ve Cenevre Sözleşmesi başta olmak üzere ulusal ve uluslararası hukukta suç olarak tanımlanmış, kesin olarak yasaklanmıştır. Ancak Şırnak, Diyarbakır Muş, Bitlis, Van, Hakkâri Dersim, Bingöl, Mardin ve daha birçok ilde mezarlara yönelik saldırılar gerçekleştirilmekte ve mezarlar takrip edilmektedir. Bu saldırıların sonuncusu ise Şırnak'ın Besta bölgesine bağlı olan ve 90'lı yıllarda "güvenlik" gerekçesiyle boşaltılan Xirbê Bestê (Dedeören) Köyünde bulunan mezarlık olmuştur. Mezarlık saldırısının bölgede operasyona çıkan askerler tarafından yapıldığı iddia edilmektedir.

Son dönemde artan mezarlık saldırıları ile birlikte yaşamını yitiren kişilerin bedenine karşı da benzer saldırılar gerçekleştirildiği ve artarak devam ettiği görülmektedir. Gündeme gelen ve basına yansıyan saldırılardan bazıları şöyledir:

- 10 Ağustos 2015'te Muş'un Varto ilçesinde yaşanan çatışmada hayatını kaybeden Kader Kevser Ertürk'ün bedeni çırılçıplak soyularak teşhir edilmiş; ölü ve çıplak bedeninin fotoğrafları sosyal medyaya servis edilmiştir.
- Cizre ilçesinde 4 Eylül 2015'te ilan edilen sokağa çıkma yasağı sırasında evinin bahçesinde öldürülen 10 yaşındaki Cemile Çağırğa'nın bedeni günlerce derin dondurucuda tutulmak zorunda bırakılmıştır.

- Şırnak'ta 3 Ekim 2015'te öldürülen Hacı Lokman Birlik'in bedeni akrep tipi zırhlı araç ardından sürüklenmiştir.
- Şırnak Silopi ilçesinde 24 Aralık 2015'te öldürülen 57 yaşındaki Taybet İnan'ın cenazesi 7 gün boyunca sokak ortasında bırakılmış kaldırılmasına müsaade edilmemiştir.
- 23 Mayıs 2017 tarihinde Dersim'de yaşamını yitiren Agit İpek'in cenazesi Başsavcılık tarafından PTT yoluyla aileye gönderilmiştir.
- 13 Eylül 2017 yılında Aysel Tuğluk'un annesi Hatun Tuğluk vefat etmiş ve vasiyeti üzerine Ankara'da bulunan İncek Mezarlığı'na defnedilmiştir. Ancak saldırıya uğrayan cenaze defnedildiği mezardan çıkarılarak morga kaldırılmış, bir gün sonra cenaze Dersim'de toprağa verilebilmiştir.
- Diyarbakır'ın Dicle ilçesine kırsalında Eylül 2021'de çıkan çatışmada yaşamını yitiren Zindan Yeni'nin cenazesi, 8 ay sonra bir saklama kabı içerisinde babası Hasan Yeni'ye teslim edilmiştir.
- Diyarbakır'ın Sur ilçesinde 2 Aralık 2015'te ilan edilen sokağa çıkma yasağı sürecinde yaşanan çatışmalarda yaşamını yitiren Hakan Arslan'ın kemikleri 7 yıl aradan sonra babası Ali Rıza Arslan'a bir torba içinde teslim edilmiştir.
- Siirt'te 2020 yılında yapılan hava saldırısında yaşamını kaybeden Yılmaz Uzun'un kemikleri 3 yılın ardından 1 Eylül günü ailesine bir kutu içinde teslim edilmiştir.

Mezarlıkların ve mezar taşlarının tahrip edilmesi, cenazelerin dini vecibelerinin yerine getirilmesine izin verilmemesi, cenaze törenlerine kolluk güçlerinin saldırması, taziyelerin kurulmasının engellenmesi, cenazelerin yıllar sonra ailelere torba, kargo, kutu içinde teslim edilmesi gibi ahlaki ve hiçbir dinde yeri olmayan bu uygulamalar yukarı da belirtildiği gibi hem ulusal hem de uluslararası mevzuata aykırıdır.

Bu bağlamda;

- 1- Şırnak'ın Besta bölgesindeki mezarlık saldırısı kim ve kimler tarafından yapılmıştır?
- 2- Şırnak'ın Besta bölgesindeki ve diğer illerdeki mezarlıklara saldırılar Diyanet'in gündeminde midir?
- 3- Cenazelere saldırılar Diyanet'in gündeminde midir?
- 4- Taziyelerin engellenmesi Diyanet'in gündeminde midir?
- 5- Çatışmalarda yaşamını yitirenlerin cenazelerinin ailelere kargo, torba, kutu içinde teslim edilmesin Diyanet'in gündeminde midir?

- 6- Cenazelerin ailelere insan onuruna yakıştır, aileleri incetmeyecek ve ailelerin dini değerlerine uygun şekilde teslimi için bir çalışma yapacak mısınız?
- 7- Mezarlıkların ve yaşamını yitiren kişinin bedenine karşı hukuki ve ahlaki olmayan saldırılar kimin veya kimlerin talimatları doğrultusunda hayata geçirilmektedir?
- 8- Diyanet Başkanlığı, Türkiye’de ailesinin ve yakınlarının başvurusuna rağmen ailesine teslim edilmeyen cenazelere ilişkin bir girişimde bulunacak mıdır?
- 9- Keyfi olarak mezarlıktan çıkarılıp kimsesizler mezarlığına defnedilen cenazelerle ilgili bir girişimde bulunacak mıdır?
- 10- Mezarlıklara ve ölü bedenlere yönelik benzeri hukuka aykırı insanlık onur ve haysiyetine aykırı saldırı ve suçların önlenmesi için herhangi bir girişimde bulunacak mısınız?
- 11- Diyanet Başkanlığı, Son beş yılda mezarlık ve cenazelere yönelik yapılan saldırılara ilişkin kaç girişimde bulunmuştur?